

Аннотация. Чистякова И.А. Творческое сопровождение развития личности студента – будущего педагога в процесс обучения дисциплин естественно-математического цикла. В статье автором определена необходимость творческого сопровождения для развития личности студента – будущего педагога. Даны определения понятий «сопровождение», «педагогическое сопровождение», «творческое сопровождение». Рассмотрены основные компоненты творческого сопровождения. Обращено внимание на важность систематического творческого сопровождения с первого по выпускной курс.

Ключевые слова: сопровождение, творческое сопровождение, студент, будущий педагог, естественно-математические дисциплины.

Summary. Chystiakova I. The creative support of the student – the future teacher's development in the process of learning the disciplines of naturally-mathematical cycle. In the article the author identified the need to implement creative support for the development of the individual student – the future teacher. the definition of "support", "pedagogical support", "creative support" are given The main components of creative support are highlighted. Attention to the importance of implementing a systematic creative support from the first to final year is drawn.

Key words: support, creative support, student, future teacher, natural-mathematical disciplines.

З. Б. Чухрай

кандидат педагогічних наук

Березнівський лісотехнічний коледж НУВГП,

м. Березне, Рівненська обл.

zorianachyk@mail.ru

Чухрай З. Б.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗМАГАННЯ З МАТЕМАТИКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЗДІБНОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ ТА ПРОФІЛАКТИКА ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ КОЛЕДЖІВ

Сукупність людей на етапі історичного розвитку тоді стає цивілізованим суспільством, коли об'єднання певними відносинами здійснюється з урахуванням загальних нормативних вимог. Проте, завжди знайдуться ті члени суспільства, що порушуватимуть загальноприйняті норми та правила. Їх поведінку відносять до «девіантної» – системи вчинків, що відхиляється від загальноприйнятої або такої, що, мається на увазі, норми (психічного здоров'я, права, моралі) [1]. Інколи ці відхилення сприяють розвитку суспільства. Це діяльність великих полководців та політичних діячів, вчених-дослідників та винахідників, художників-новаторів та мандрівників-першовідкривачів. Проте частіше – навпаки: такі відхилення руйнують суспільство. Особливо те, в якому старі норми та цінності вже не відповідають реальним відносинам, а нові ще не затвердилися (стан «аномії» [2]). Сучасна непроста соціальна ситуація України впливає на найчутливішу до змін частину населення – молодь.

Педагоги загальноосвітніх та вищих навчальних закладів констатують: монотонно збільшується дефіцит позитивного впливу на молоде покоління. У нього поступово відбувається послаблення поваги до окремих цінностей: небажання дотримуватися прийнятих норм («дисципліна»), незначна лояльність по відношенню до інших учасників навчального процесу, неохочість дотримуватися своїх обов'язків перед ними («безкорисливість», «самовідданість», «виконання обов'язку»), відсутність почуття провини за свої непристойні вчинки [3]. Натомість зростає позитивне ставлення до «особистої недоторканності», «автономії», «свободи від авторитетів» тощо. Як наслідок – негативне ставлення до навчального процесу, опір, намагання «втекти» від почуття власної неповноцінності, що виражається у пропусках занять, відмові від виконання завдань, конфліктна поведінка, несприятливий психологічний мікроклімат у колективі, порушення двостороннього зв'язку «викладач-студент» тощо.

Серед чинників, що зумовлюють девіантну поведінку студентів коледжів, виокремимо ті, які, на нашу думку, можуть змінити самі викладачі, творчо організовуючи навчальну діяльність. Так, перевантаженість програм навчальним матеріалом, який студент не може засвоїти, спонукає викладача (наприклад, математики) розробляти власні навчально-методичні посібники, наповнені логічними схемами, порівняльними таблицями, зразками розв'язаних завдань. Систематичне вивчення сучасних психолого-педагогічних досліджень сприяє більш толерантному ставленню з боку викладача до проявів девіантної поведінки студентів.

Удосконалення рівня педагогічної майстерності проявляється у вмінні зацікавити студентів, спонукати їх до здійснення навчальної діяльності тощо. Тому, вважаємо, що одним із способів профілактики девіантної поведінки є розвиток математичних здібностей усіх без винятку студентів коледжів через організацію ігрової діяльності на заняттях. До найпоширеніших ігор можна віднести предметні олімпіади, тестові («Що? Де? Коли?», «Брейн-ринг», «Перший мільйон», «Найрозумніший»,

«Математичне лото» тощо) та сюжетні («Суд», «Студентська конференція» тощо) вікторини, різноманітні турніри, проекти.

Успіх гри, в першу чергу, залежить від інтелекту людини, особливостей її мислення, розуму тощо. Зважаючи на специфіку контингенту студентів коледжів (нерозвиненість прийомів розумових дій, недостатньо високий вихідний рівень знань із предметів, несформованість навичок самостійної навчальної діяльності, відсутність позитивної мотивації до навчання тощо [4]), проведення олімпіад часто ускладнюється відсутністю бажаючих брати участь через високий рівень складності завдань. А брати участь у різноманітних турнірах студентам вищих навчальних закладів не дозволяється навіть тоді, коли вступ відбувається на базі 9 класу [5].

Тому, починаючи з 2011 року, на базі Березнівського лісотехнічного коледжу НУВГП (Рівненська обл.), практикуємо проведення альтернативного конкурсу «А я теж математик!!!», основними завданнями якого є: стимулювання творчого самовдосконалення студентів з різним рівнем математичних знань, підвищення інтересу до вивчення математики, формування навичок дослідницької роботи, виявлення та підготовка обдарованих студентів для участі у обласній олімпіаді.

До участі у конкурсі запрошуються усі бажаючі, незалежно від спеціальності, курсу, рівня математичних знань. Передбачається проведення двох турів змагання, для кожного з яких розробляємо три комплекти завдань різного рівня складності (за кількістю навчальних курсів). Переможці конкурсу визначаються на кожному курсі. Але розв'язувати можна усі завдання: за кожне правильно розв'язане завдання своєї номінації учасник отримує 5 балів, завдання молодшого за свій курс оцінюються додатковим 1 балом, а старшого за свій курс – додатковими 4 балами. Орієнтуючись на дату проведення тижня циклової комісії природничо-математичних дисциплін, встановлюємо графік, за яким кожен тур триває фіксовану кількість робочих днів. Завдання передаються організаторам у заклясному конверті довільної форми та розміру (часто – власно виготовлені) не пізніше встановленого терміну.

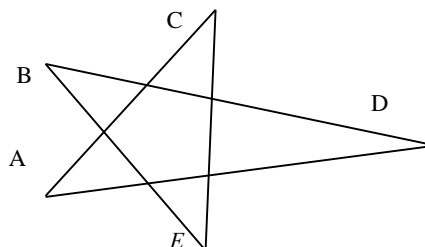
Досвід проведення такого інтелектуального змагання показує, що найважчим є залучення студентів до участі на початковому етапі, коли їм потрібно повірити у власні сили та перебороти стереотипне мислення про складність конкурсних завдань. Тому особливо уважно підбираємо самі завдання. Серед них:

1. Розгадайте числовий ребус, підставивши замість кожної букви відповідну цифру (одна і та ж буква відповідає одній певній цифрі)

$$\begin{array}{r} aa\phi - de = kc \\ : \quad - \quad - \\ ac \cdot d = ga \\ c + e\phi = dm \end{array}$$

2. У «зірки» ACEBD рівні кути при вершинах A і B, кути при вершинах E і C також рівні між собою, а також рівні відрізки AC і BE.

Доведіть, що AD = BD

3. З 70 студентів лісгосподарського відділення коледжу 27 записалося в драмгурток, 32 співають у хорі, 22 захоплюються спортом. Драмгурток відвідує 10 студентів, які також займаються у хорі, у хорі співає 6 спортсменів, у драмгуртку займається 8 спортсменів, 3 спортсмени відвідують і драмгурток, і хор. Скільки студентів відділення не співають у хорі, не захоплюються спортом і не займаються у драмгуртку?

З кожним роком до конкурсу залучається все більша кількість студентів оскільки ті, що хоч раз спробували свої сили не лише продовжують брати участі щороку, а й приводять нових учасників. Значно підвищується активність студентів на заняттях математики, що проявляється в бажанні брати участь у спільній діяльності, у вмінні висловити власну думку, навичках здійснення самостійної навчальної діяльності.

Література

1. Кон И. С. Вкус запретного плода / И. С. Кон. – СПб., 1999. – 460 с.
2. Мертон Р. К. Социальная теория и социальная структура / Р. К. Мертон // Социологические исследования. – М., 1992. – № 2-4. – С. 118-124.
3. Годфруа Ж. Что такое психология / Ж. Годфруа. – М., 1992. – 496 с.
4. Чухрай З.Б. Развитие исследовательских способностей студентов экономических специальностей у процессе обучения математики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання (математика)» / З.Б. Чухрай. – Черкаси, 2013. – 20 с.
5. Кременський Б. Г. Організація та проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів: Метод. рекомендації / Б. Г. Кременський. – Х.: Основа, 2006. – 80 с.

Анотация. Чухрай З.Б. Интеллектуальні змагання з математика як засіб розвитку здібностей особистості та профілактика девіантної поведінки студентів коледжів. Розглядається один із способів залучення студентів коледжів до здійснення ігрової діяльності в процесі навчання математики з метою профілактики їх девіантної поведінки.

Ключові слова: суспільство, девіантна поведінка, студенти коледжу, творчі здібності, інтелектуальні змагання, олімпіада, вікторина, конкурс з математики, позитивна мотивація, самореалізація.

Аннотация. Чухрай З. Б. Интеллектуальные соревнования из математики как средство развития способностей личности и профилактика девиантного поведения студентов колледжей. Рассматривается один из способов привлечения студентов колледжей до осуществления игровой деятельности в процессе обучения математике с целью профилактики их девиантного поведения.

Ключевые слова: общество, девиантное поведение, студенты колледжа, творческие способности, интеллектуальные соревнования, олимпиада, викторина, конкурс по математике, положительная мотивация, самореализация.

Summary. Chukhrai Z. Intellectual Mathematics competitions as means of the developing of personality and the prophylactic of deviant behavior in the students of the colleges. One of methods of bringing in of the students of colleges is examined in this article to realize their activity in the process of studies of mathematics with the aim of prophylaxis their deviant behavior.

Key words: society, deviant behavior, collegians, creative capabilities, intellectual competitions, olympiad, quiz, competition for mathematics, positive motivation, self-realization.

К. Н. Шинкевич

Брестский государственный университет имени А. С. Пушкина, г. Брест, Беларусь

kristina.shinkevich1991@yandex.by

Научный руководитель – Бровка Н. В.

доктор педагогических наук, доцент

ОБ ОТНОШЕНИИ СТУДЕНТОВ ФИЗИКО-МАТЕМАТИЧЕСКОГО ФАКУЛЬТЕТА К ВЫБОРУ ПРОФЕССИИ

Изучение вопроса профессиональной направленности студентов является одним из актуальных направлений психолого-педагогических исследований проблем высшей школы. Проблема профессиональной направленности личности в настоящее время приобретает все большую актуальность в связи с повышением роли человеческого фактора в развитии производственных сил общества [1].

Представляет определенный интерес изучение и анализ изменений, происходящих в удовлетворенности ожиданий и представлений студентов о своей будущей профессии в процессе обучения в университете. С этой целью нами было проведено анкетирование студентов первых (100 студентов 1 и 2 курсов) и старших (116 студентов 4 и 5 курсов) курсов физико-математического факультета Брестского государственного университета им. А.С. Пушкина. Их ответы на вопросы анкеты распределились следующим образом.

На вопрос «Почему Вы выбрали физико-математического факультет?» студентами 1, 2 курсов были даны следующие ответы: 29% респондентов нравится выбранная специальность; 45% – выбрали физико-математический факультет, потому что им нравятся физико-математические дисциплины; 13% – поступили на факультет, потому, что не поступили на схожие специальности в другие вузы; 2% – поступили по совету родителей или знакомых; 11% студентов считают, что попали на физико-математический факультет случайно.

Студенты 4, 5 курсов в свое время выбрали физико-математический факультет по следующим причинам: из интереса к физико-математическим дисциплинам этот факультет выбрали 43% студентов; и 43% нравится выбранная специальность, они считают окончание физико-математического факультета перспективным для будущей профессиональной деятельности; 9% – выбрали факультет из-за невысокого порога проходных баллов; 5% – обучаются на физико-математическом факультете по совету родителей.

На вопрос «Кем вы хотите быть в будущей профессиональной деятельности?» студенты 1, 2 курсов ответили следующим образом: по специальности планируют работать 85%, не определились с будущей профессией 8%, 7% планируют работать не по специальности.

У студентов 4, 5 курсов ответы распределились так: по специальности хотят работать 75%, не по специальности 20%, 5% еще не определились со своей будущей профессиональной деятельностью. Если разделить студентов, участвовавших в анкетировании на две группы - педагогических и непедагогических специальностей, то полученные результаты будут такими, как представлено в таблице 1.

Эти данные свидетельствуют о том, что больше всего довольны выбором профессии студенты 1-го курса, а затем уровень ожиданий и удовлетворенности сделанным выбором снижается.